

17. december 2007

MANGE I ARBEJDSKRAFTRESERVEN ER MARGINALISERET

Resumé: *Mere end 70 pct. af de forsikrede ledige i arbejdskraftreserven har været på dagpenge i mere end ét år. Tilsvarende har knap 60 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i arbejdskraftreserven modtaget kontanthjælp i over et år. Mange i arbejdskraftreserven er marginaliseret, og vil have vanskeligt ved at finde beskæftigelse uden en opkvalificerende indsats. Det er derfor vigtigt, at den aktive arbejdsmarkeds- og socialpolitik kommer op i gear.*

I en tid hvor ledigheden er rekordlav og virksomhederne skriger efter kvalificeret arbejdskraft, er der fra flere sider stillet spørgsmålstejn ved, hvordan det kan lade sig gøre, at der findes ledig arbejdskraft på mangelområder. Hvordan kan det fx lade sig gøre, at der findes ledige pædagoger, rengøringsassistenter samt butiksekspedienter, samtidigt med, at der mangler arbejdskraft på netop disse områder?

Udgangspunktet for diskussionen har været Arbejdsmarkedsstyrelsens (AMS') løbende opgørelser af arbejdskraftreserven. AMS definerer arbejdskraftreserven, som dagpengemodtagere og arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere, der har modtaget den pågældende ydelse på fuld tid i 13 sammenhængende uger.

I afgrænsningen af arbejdskraftreserven ses der ikke på, hvor lang tid, at den enkelte har været på dagpenge eller kontanthjælp. Og som det vises i denne analyse, består arbejdskraftreserven primært af langtidsledige dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere.

På trods af, at især de forsikrede ledige i arbejdskraftreserven løbende er kommet i beskæftigelse, må den resterende gruppe, karakteriseres som en relativt tung gruppe. Mange i arbejdskraftreserven har derfor brug for en opkvalificerende indsats, der er målrettet beskæftigelse. Og andre har brug for en mere omfattende socialfaglig indsats. Det er derfor vigtigt, at den aktive arbejdsmarkeds- og socialpolitik kommer op i gear.

Hvor stor er arbejdskraftreserven?

Som det fremgår af tabel 1 var der godt 51.000 personer i arbejdskraftreserven i uge 33 2007. Arbejdskraftreserven var i denne uge ligeligt fordelt mellem forsikrede ledige og kontanthjælpsmodtagere.

Definitionen af arbejdskraftreserven følger her AMS' definition. AMS definerer arbejdskraftreserven, som dagpengemodtagere og arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere, der har modtaget den pågældende ydelse på fuld tid i 13 sammenhængende uger.

Formålet med denne afgrænsning er, at få frasorteret ledige på supplerende dagpenge, midlertidige hjemsendelser, ferieledighed samt kortere ledighedsperioder, der er udtryk for søgeledighed. Dvs. ledige, der allerede har en vis tilknytning til en virksomhed.

Tabel 1. Arbejdskraftreserven fordelt på forsikrede og kontanthjælpsmodtagere, uge 33 2007

	Ledighedsberørte	Arbejdskraftreserven	Arbejdskraftreserven (pct.)
Forsikrede ledige	84.715	25.537	30,1
Kontanthjælpsmodtagere	34.347	25.497	74,2
I alt	119.062	51.034	42,9

Anm.: Arbejdskraftreserven er defineret som fuldtidsledige (inkl. aktiverede), der har været ledige i mere en 13 sammenhængende uger. For kontanthjælpsmodtagerne er gruppen yderligere afgrænset ved, at kun matchgruppe 1-3 og straksmatch er med i udtrækket. Dog er kontanthjælpsmodtagere uden matchkategorisering, der indgår i ledighedsstatistikken også med. Antallet af kontanthjælpsmodtagere i arbejdskraftreserven kan her være lidt overvurderet, da kontanthjælp kun registreres som fuldtid i DREAM.

Kilde: AErådet på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM.

Arbejdskraftreserven findes især blandt langtidsledige

I afgrænsningen af arbejdskraftreserven ses der ikke på, hvor lang tid, at den enkelte har været på dagpenge eller kontanthjælp. Vi har derfor set på, hvor lang tid arbejdskraftreserven har været ledig. Som det fremgår af tabel 2, har over 70 pct. af de forsikrede ledige i arbejdskraftreserven, svarende til knap 18.500, været på dagpenge i mere end ét år. Tilsvarende har knap 60 pct. eller knap 15.000 af kontanthjælpsmodtagerne modtaget kontanthjælp i over et år¹.

¹ Tiden i hhv. ledighed (forsikrede) og kontanthjælp er beregnet ud fra forskellige metoder, der afspejler regelsættet for de to ordninger. De forsikrede ledige kan have haft beskæftigelse i løbet af ledighedsforløbet, men ikke i et sådan omfang, at de har genoptjent retten til

En del af forklaringen på, at der findes ledige arbejdskraft inden for mangelområder, kan derfor være, at arbejdskraftreserven hovedsagligt består af langtidsledige, der har relativt vanskeligt ved at komme i job.

Tabel 2. Arbejdskraftreserven opdelt på varighed for hhv. kontanthjælp og forsikrede ledige, uge 33 2007

	Forsikrede i Arbejdskraftreserven (pct.)	Kontanthjælpsmodtagere i Arbejdskraftreserven (pct.)
Over 4 år	9,3	21,0
Over 3 år	22,8	28,2
Over 2 år	44,2	38,7
Over 1 år	72,4	58,6
Over 26 uger	88,9	83,0
13 uger eller derover	100,0	100,0

Anm.: Tiden i hhv. ledighed (forsikrede) og kontanthjælp er beregnet ud fra forskellige metoder, der afspejler regelsættet for de to ordninger. Når data som her udtrækkes i en enkelt uge, vil der forekomme længdeskævhed i udtrækket (overrepræsentation af lange forløb). Når der derudover er tilføjet et kriterium om 13 ugers sammenhængende ledighed er det naturligt, at de lange forløb fylder forholdsmæssigt meget i udtrækket.

Kilde: AErådet på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM.

Det kan fx skyldes, at arbejdsgiverne er tilbageholdende med at ansætte medarbejdere, der har gået ledige i mange år. Længerevarende ledighed kan samtidigt medføre, at den lediges kvalifikationer ikke længere er tidssvarende. Derudover kan det tænkes, at de ledige over tid har nedsat jobsøgningen i takt med, at det ikke er lykkedes at finde beskæftigelse. De mister efterhånden troen på, at en jobsøgning leder til job. Selvom de sidste ledige faktisk står til rådighed for arbejdsmarkedet, kan de have vanskeligt ved at komme i beskæftigelse.

På trods af, at især de forsikrede ledige i arbejdskraftreserven løbende er kommet i beskæftigelse², må arbejdskraftreserven karakteriseres som en forholdsvis tung gruppe. Mange i arbejdskraftreserven har derfor brug for en opkvalificerende indsats, der er målrettet beskæftigelse. Og andre har brug for en mere omfattende socialfaglig indsats. Det er derfor vigtigt, at den aktive arbejdsmarkeds- og socialpolitik kommer op i gear. Og målt ud fra

en ny dagpengeperiode. Tilsvarende kan kontanthjælpsmodtagerne også have haft kortere forløb i beskæftigelse, der dog kun kan have haft en varighed på under 5 sammenhængende uger.

² Se fx LO's analyse "Færre ledige i arbejdskraftreserven":

http://www.lo.dk/AKTUELT/LOnyheder/20071126_arbejdskraftreserve.aspx

rettidigheden halter indsatsen især overfor kontanthjælpsmodtagerne, hvor under 60 pct. får tilbuddet til tiden³.

Samtidigt er det vigtigt, at de initiativer, der blev aftalt i forbindelse med Velfærdsaftalen, implementeres planmæssigt. Fx skal forsikrede ledige fremover fuldtidsaktiveres efter 2,5 års ledighed, og første aktiveringstilbud skal gives efter ni måneders ledighed. Og tilbud til alle ledige skal fremover have en varighed på minimum fire sammenhængende uger for at opfylde kravene til ret og pligt. Det betyder helt konkret, at den megen brug af helt korte aktiveringsforløb begrænses i forhold til i dag. I 2006 havde fx knap 9 pct. af aktiveringsforløbene for de forsikrede ledige en varighed på blot én enkelt dag.

Forudsætningen for at få de såkaldte svagere grupper ud på arbejdsmarkedet har aldrig været bedre end netop nu. Der er derfor god grund, at der satses massivt på den aktive arbejdsmarkeds- og socialpolitik.

³ Rettidigheden mht. både første og gentagne tilbud for samtlige kontanthjælpsmodtagere i august 2007, jf. Jobindsats.dk